

ПОВОДОМ ЈУБИЛЕЈА

„120“ ГОДИНА ЈАВНОГ ОСВЕТЉЕЊА БЕОРАДА

СКУПШТИНА ГРАДА БЕОГРАДА - СЕКРЕТАРИЈАТ
ЗА КОМУНАЛНЕ И ГРАЂЕВИНСКЕ ПОСЛОВЕ УПРВА
ЗА ЕНЕРГЕТИКУ И ЈКП „ЈАВНО ОСВЕТЉЕЊЕ“ ИЗДАЛИ
СУ МОНОГРАФИЈУ

**„БЕОГРАД ОД ЛУЧНЕ ЛАМПЕ И ФЕЊЕРА
ДО ЛЕД ОСВЕТЉЕЊА“**

АУТОР ПРИКУПЉЕНЕ АРХИВСКЕ ГРАЂЕ И
ПРИРЕЂИВАЧ ТЕКСТА

ДРАГОСЛАВ АВРАМОВИЋ

ПРЕДСТАВИЋЕ МОНОГРАФИЈУ ПРЕМА
СЛЕДЕЋЕМ САДРЖАЈУ:

САДРЖАЈ:

- Предговор
- Рецензенти
- Свето писмо - Библија- Старог и Новог Завета, превод Ђ.Даничић-Вук Стефановић Караџић- стварање света, Човек обличје Божје, и рече Бог: “Нека буде светлост, и би светлост“
- Београд кроз векове
- Српски великани у светском проналазаштву
- Никола Тесла (1856-1943)
- Посета Николе Тесле Београду (20-22.05. 1892 год.)
- О Тесли-Змај Јова Јовановић“Поздрав кроз песму“
- Великом Србину Николи Тесли „Јунаку нашег доба“-Јанко М.Веселиновић
- Ђорђе Ђока Станојевић (1858-1921)
- Михајло Пупин (1858-1935)
- Проналасци Едисона и Николе Тесле у електротехници и њихов значај
- Проналаском електричне сијалице начињен је епохални преорект у техници осветљења
- Београд од лучне лампе и фењера до прве електричне сијалице
- Идеја и „велика борба“ о начину осветљерња града
- Победа идеје о елелектрификацији Београда

- Београђанин – очевидац пуштања у погон прве електричне светилке у Београду
- Подизање прве јавне електране и изградња електричне мреже у Београду
- Одлука о увођењу електричног осветљења у Београду
- Стечај за електрично осветљење Београда
- Одлука о давању концесија и уговор за електрично осветљење Београда
- Производња и развод електричне струје
- Реони и начин рада варошког осветљења
- Интензитет електричних лампи и уличног осветљења
- Цене осветљења и начин плаћања
- Разни прописи: лоше осветљење и казна
- Прве електричне инсталације у јавним зградама
- Кратак преглед развоја београдског осветљења, од појаве прве електричне сијалице у Београду до данас
- Период до краја Првог светског рата
- Период између два светска трата
- Послетратни период
- Организационо и технолошко издвајање јавног осветљења у саставу Електродистрибуције Београд 15.06.1973.
- Погон јавне расвете 1993-2003
- Управљање јавним осветљењем Београда (систем мрежа тонфреквентне команде)

ПРЕДГОВОР

За сто двадесето годишњицу осветљења града Београда (1893-2013) желео сам да кроз ову историјску монографију, између осталог, укажем на његову богату прошлост и историјску величину.

Ово је прва књига-монографија ове врсте где је сконцентрисан цео развој јавног осветљења Београда, и то онакав какав је био, без обзира о ком се периоду, његовог дугог века радило и под којим друштвеним системима-процесима и властима се техничко-технолошком развоју налазио.

Јасно је да све што је прво није и најсавршеније, иако сам настојао да из богате ризнице историјске грађе одаберем оно, чиме бих најпотпуније приказао, развој осветљења овога града и њихових грађана кроз временски период од сто-двадесет година, када је упаљена прва електрична сијалица у Београду за јавно осветљење што је у то време био прворазредни догађај.

Но ипак у погледу увођења јавног осветљења, Београд није много каснио за великим градовима далеко развијенијих земаља Европе и света. Известно да је при увођењу електричног осветљења, у првом разреду, радило о јавном осветљењу улица, затим о државним установама, и најзад о осветљењу домова и осталим потребама.

Од почетка електрификације Београда, пуних педесет година изградње електро енергетских објеката, за производњу и дистрибуцију електричне енергије, ишла је паралелно са изградњом објеката трамвајског саобраћаја.

Електрика и саобраћај представљали су целину, тако да је постојало заједничко предузеће које се звало: „трамвај и осветљење“ и старало се за осветљење и саобраћај.

1945. године долазили до раздвајања када се градски саобраћај издвојио у посебно предузеће, а брига о осветљењу припала је електричној централи, касније електродистрибутивним целинама које су доживеле више законских и организационих трансформација.

Постоји једна изрека у народу, да се историја често понавља, тако и у овом случају, данас су градско-саобраћајном предузеће и предузеће ЈКП «јавно осветљење» Београд под ингеренцијом градске управе града Београда, послујући као јавна комунална предузећа.

Монографију као што је јубилеј „120-годишњице „ Јавног осветљења Београда није било могуће остварити без подршке низа људи који су ми свесрдно помогли.

Пријатна ми је дужност да истакнем предусретљивост редакије листа „Електродистрибуција-Београд“ која ми је ставила на располагање монографије ЕДБ, као и комплетне листове Електродистрибуције Београда, Затим музеју града Београда-Педагошком и војном музеју у Београду.

Такође велику помоћ су ми пружили многи чланови који су радили у Јавном осветљењу града Београда, којом друштво располаже.

Захвалан сам и бројним појединцима, дојену развоја Јавног осветљења Београда, пројектанту Василију Благојевићу дипл.инж., Марку Станојевићу, дугогодишњем руководиоцу и директору јавног осветљења Београда, затим Ивану Кону ел.инж, Владимиру Заборјученку, Недељку Ранђићу, Ивану Хрехоровићу такође дугогодишњим руководиоцима јавног осветљења Београда.

Захвалан сам и цењеним универзитетским професорима електо- техничког факултета др. Миомиру Костићу и др. професорски Лидији Ђокић са грађевинског-аритектонског факултета, који су уједно и рецизенти ове монографије.

Велику захвалност изражавам према дип.инг.мр. Небојши Радовановићу и дипл.инг. Павлу Божићу дугогодишњим председницима друштва за осветљење Србији, на чији сам предлог добио повељу-признање «заслуженог члана друштва за осветљење Србије».

Угодан је осећај да постоји већи број људи који су делили радост приређивању ове монографије.

Не могу да не изразим велику захвалност, градској управи града Београда, секретаријату за комуналне и грађевинске послове- управи за енергетику.

Који су безрезервно пружили подршку у финансирању трошкова, штампања монографије, и уопште прослави јубилеја 120- годишњице јавног осветљења Београда.

Такође сам захвалан свим члановима-комисије за Јавно осветљење Београда, као и цењеним установама заводу за Заштиту споменика културе града Београда као и ЈКП «Јавном осветљењу» Београд.

Најзад захвалан сам свима који су ме бодрили и помагали у прикупљању, грађе, материјала за приређивање и штампање ове монографије.

С` поштовањем,
Драгослав Аврамовић